

eigentlich wëll bestrofen. An dofir ass dat kee gud-den Usaz gewiescht.

Villmools merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Energieminister Claude Turmes. Parole après ministre fir den Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Jo, just fir op dem Här Minister seng Iwwerleeung ze äntwerten, wou e mech ugeschwat huet. Also, eng Wärmepompe mécht u sech jo och just Sënn, wann een eng Solaranlag huet, well een da Stroum direkt ka selwer produzéieren. Mat Ärer Logik hätt een u sech missen higoen a soen: „Déi, déi eng Solaranlag hunn, déi kréien dann elo nach e kleng Subsid méi op hirem Stroumpräis, wou se erëm aspeisen.“ Wann een eppes wëilt maache fir de Klimaschutz! Well hei an Ärer Reegel, wéi Dir et elo gemaach hutt, kréien déi, déi eng Masuttsheizung hunn oder Gas, dat awer bis 25.000. Dann hätt Dir missen eng Nuance maachen: déi, déi de Gas ofgeschaaft hunn an eng Wärmepompe hunn. Dann hätte mer Klimaschutz gemaach. Well elo gitt Dir deenen e Subsid bis 25.000 kWh um Stroum. En plus hu se doheem awer vläicht Masutt oder Gas, vläicht well et och net anescht méiglech ass. An dofir ass dat hei net am Sënn vum Klimaschutz, wann Dir sot, bis 25.000 géif de Subsid gemaach ginn. En plus hätt een de Montant vun 100 Milliounen sécherlech och esou kënnen erofdrécken.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Goergen. An d'Wuert geet nach eng Kéier zrëck un den Här Energieminister.

M. Claude Turmes, Ministre de l'Énergie | Also, ech mengen, dat, wat Dir do fuerdert, ass warscheinlech just méiglech am totalen Iwwerwaachungsstaat. An administrativ war dat hei dat, wat mir konnte méiglech maachen. An nach eng Kéier: D'Tendenz ass eeben an Zukunft, datt mir vill, vill manner Energie verbrauchen. Mee mir verbrauche méi Stroum. An ech mengen, dat wollt ech och einfach just mat deem Beispill illustréieren.

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Här Energieminister. D'Diskussioun ass elo ofgeschloss.

Mir kommen elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 8178. Den Text steet am Document parlementaire 8178².

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8178 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir maachen elo de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass mat 58 Jo-Stëmmen bei 2 Abstentionen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Aehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Léon Gloden (par M. Laurent Mosar), Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel (par M. Jean-Paul Schaaf), Aly Kaes (par M. Félix Eischen), Marc Lies (par Mme Octavie Modert), Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo (par M. Serge Wilmes), Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusty Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff (par M. André Bauler), Claude Lamberty et Mme Lydia Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz (par Mme Cécile Hemmen), M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile

Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Se sont abstenus : MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

10. 7996 – Projet de loi portant modification de la loi du 3 décembre 2014 ayant pour objet l'organisation des centres de recherche publics

Den nächste Punkt um Ordre du jour ass de Projet de loi 7996, eng Ofännerung vum Gesetz iwwert d'Organisation vum den ëffentleche Fuerschungszentren. D'Riedezäit ass nom Basismodell festgeluecht an de Rapport vum deemem Projet de loi ass den honorabelen Här André Bauler, deen direkt d'Wuert kritt. Här Bauler, Dir hutt d'Wuert.

Rapport de la Commission de l'Éducation nationale, de l'Enfance, de la Jeunesse, de l'Enseignement supérieur et de la Recherche

M. André Bauler (DP), rapporteur | Merci, Här President. Léif alleguer, wa mir haut an enger modern an héich entwéckelter Gesellschaft liewen, dann hu mir dat virun allem der Innovationskraaft vum zig Fuerscher an Entwéckler ze verdanken, och an eisem Land. An de leschten 100 Joer huet Lëtzebuerg sech duerch en immense Fortschrëtt ausgezechent. Aus engem aarmen Emigrationsland ass eent vun de räichste Länner op der Welt ginn. Aus engem éischter monolithesch opgebaute Wirtschaftssystem, deen nach virun 100 Joer staark vum der Stolindustrie an och der Landwirtschaft ofhoung, ass haut eng diversifizéiert an innovéierend Économie ginn, déi Talenter aus aller Welt unzitt, besonnesch an der Finanzwelt, awer net nëmmen.

Dës Evolutioun huet zum Wuelstand vum Land bäigedroen. Wann een an d'Welt vun haut erausluust, an där sech nei a mächtge Konkurrenten ervirduen, virun allem an der Kënschtlecher Intelligenz an an aneren neien Technologien, dann ass dat alles net fir ëmmer an éiweg a Béton gegoss. D'Wirtschafts- a Sozialgeschicht kennt eebe keng Rechter, keng Droit-acquisen, déi éiweg gutt sinn. Dofir heescht et, weider ze fuerschen an ze innovéieren.

Och Lëtzebuerg muss do um Ball bleiwen a seng Fuerschungslandschaft op d'Zukunft virbereeden. Nieft de groussen Investisementer an d'Infrastrukturen hu mir et grad och der Fuerschung ze verdanken, datt mer haut do sinn, wou mer sinn. Mir hunn eng innovativ Finanzplaz, eng innovativ Industrie, en innovatiiv Handwerk an eng innovativ Landwirtschaft, fir nëmmen déi ze nennen. Eng breetgefächert Économie, déi ëmmer um neiste Stand vun der Technologie versicht ze sinn.

Besonnesch an de leschten 20 Joer sinn déi staatlech Depensé fir d'Recherche kräfteg an d'Luucht gaangen. Während de Budget fir d'Joer 2000 nach bei knappe 25 Milliounen Euro louch, huet de Staat 2020

ronn 380 Milliounen Euro an d'Recherche investéiert. Mir gesinn also, datt d'Fuerschung ëmmer méi e grouse Stellenwäert zu Lëtzebuerg anhëlt, souwuel politesch wéi och gesellschaftlech a budgetär. Mir brauchen d'Wëssenschaft, fir eis kënnen weiderzuentwéckelen a fir deene groussen Erausforderunge vun der Zäit ze begéinen – denke mer nëmmen un déi energietesch Transition.

Och am Gesondheitswiese mussen mir eis ëmmer nees nei erfannen, eis a Fro stellen an eis verbesseren. Ouni Fuerschung an Innovatioun bléife mer stoen, dobäi wësse mir, dass d'Innovationsfäegkeet vun engem Land ee vun de wichtigste Facteure fir e qualitativ héichwäertge Wirtschaftswesstem ass.

Zu Lëtzebuerg besteet de Secteur vun der Recherche publique aus dräi Haaptacturen. Dir kennt se: de Fonds national de la recherche, d'Uni Lëtzebuerg an eeben déi dräi Centres de recherche publics. 2019 hat d'Regierung eng ëmfaassend Strategie virgestallt, fir d'Roll vun der Wëssenschaft ze stäerken an de Finanzement vun nationale Fuerschungsprojeten ze fërderen.

An deem Kader goufe véier prioritär Domänen fir d'Fuerschung definéiert: Éischtsens d'Éducation vum 21. Joerhonnert, zweetens déi industriell Transformation, drëttsens déi personaliséiert Medezinn a véiertens déi nohalteg Entwécklung.

Doriwwer eraus leet dës Strategie e besonnesche Fokus op de sécheren Traitement, déi sécher Behandlung vun de Fuerschungsdaten an op d'Kreatioun vun enger innovativer digitaler Wëssensgemeinschaft.

Während de Fonds national de la recherche fir de Finanzement an d'Koordinatioun vun dëser Strategie zoustänneg ass, këmmere sech déi dräi ëffentlech Fuerschungszentren an d'Univiersitéit ëm déi praktesch Ëmsetzung dovunner. Mat der méijäreger Konventioun, der pluriannueller Konventioun vun 2022, gouf fir d'éischte Kéier d'Konzept vun de Missions de recherche agefouert. D'Zil heivunner ass et, d'Zusammenaarbecht tëscht den ëffentlechen an de privaten Acteuren vun der Recherche ze fërderen, andeems een zesummen no Léisunge fir eng spezifesch Missioun sicht, sief dat en technologeschen oder e gesellschaftlechen Challenge. Nom Modell vum Triple Helix wëllt een esou de Staat, d'Privatwirtschaft an den Enseignement supérieur méi enk matenee vernetzen.

Zu Lëtzebuerg ginn et, wéi gesot, dräi Centres de recherche publics: de LIST, de Luxembourg Institute of Science and Technology, den LIH, de Luxembourg Institute of Health, an de LISER, de Luxembourg Institute of Socio-Economic Research. Den Ament ginn d'Organisatioun an de Fonctionnement vun den ëffentleche Fuerschungszentren duerch d'Gesetz vum 3. Dezember 2014 gereegelt. Ma genee dës gesetzlech Basis soll elo duerch de virleierende Gesetzesprojet verännert, moderniséiert ginn. Engersäits wëllt een esou der Entwécklung vum Fuerschungssektor Rechnung droen an anerersäits d'Dispositionen vum CRP-Gesetz un déi vum modifizéierten Unisgesetz upassen. D'Gesetz vun der Uni Lëtzebuerg gouf nämlech schonn 2018 moderniséiert a reflektéiert déi nei Exigence fir d'Fuerschung weesentlech besser wéi dat aalt Gesetz vun den ëffentleche Fuerschungszentren.

Ech ginn elo kuerz a knapp op déi sechs wichtegst Punkte vun deemem Gesetzesprojet an.

An engem éischte Punkt preziséiert dësen Text, ënner wéi enge Bedéngunge perséinlech Date fir ëffentlech Fuerschungszwecker kënnen genotzt ginn, dëst natierlech a Konformitéit mat eisem Datschutzreglement.

Zweetens, d'Verwaltungsreüt vun den öffentliche Fuerschungszentere ginn em jee weils zwou Persounen erweidert. D'Unzuel vun de Membere geet deemno vun néng op eefel erop. Déi zwee nei Sätz ginn engersäits un de President vun der Personaldelegatioun an anerersäits un ee Member vum Conseil de concertation verdeelt, also un zwee Personalvertreider. Soumat wëllen d'Auteurs vun dësem Gesetzesprojekt dem Personal vun den Zentere méi Muecht bei verschiddenen Entscheedunge ginn.

Drëtens, dëse Gesetzesprojekt stäerkt d'Direktiounen vun de CRPen, andeems en zwee nei Poste schafft: een Directeur adjoinnt an een Directeur financier et administratif. Béd Poste sinn allerdéngs cumulabel. Hei dernieft kritt de Verwaltungsrot nach d'Méiglechkeet, een Directeur des ressources humaines an een Directeur des systèmes d'information anzustellen.

An engem véierte Punkt, léif alleguer, ginn d'Konditiounen, fir de Congé scientifique kënnen unzefroen, ugepasst. Den Ament ass et esou, dass all Fuerscher, all Chercheur, deen an engem CRP schafft, vun dësem Congé ka profitéieren. An Zukunft soll dëse Congé awer just nach fir Fuerscher oppe sinn, déi dozou autoriséiert sinn, Recherchen ze dirigéieren, also fir Fuerscher, déi eng speziell Attestatioun hunn, genee wéi dat haut schonn op der Uni Lëtzebuerg de Fall ass. Mir alignéieren d'Dispositiounen vum CRP-Gesetz also mat deene vum Ingesetz a sécheren esou, dass all Fuerscher an der Recherche publique déi nämmelechte Konditiounen muss erfüllen.

De fënnefte Punkt vun dësem Gesetzesprojekt preziséiert, dass all véier Joer eng onofhängeg extern Bewäertung vun den öffentliche Fuerschungszentere muss gemaach ginn.

De sechsten a leschte Punkt féiert dann dat neit Konzept vun de Fuerschungsmissiounen an, dat ech virduer schonn erwänt hat. Dës Missiounen an och déi prioritär Felder vun den Zentere ginn an der Convention pluriannuelle festgehalen a kënnen jee no Bedarf, jee no Bedürfnis, flexibel ugepasst ginn. Dës Approche soll, wéi gesot, d'Zesummenaarbecht tëschent de verschiddene Fuerschungsacteurs stäerken an erlaabt eng besser Reaktivitéit op d'Entwécklung an op d'Bedierfnesser vum Terrain. An deem Kader gouf ausserdeem en neien Domaine de recherche fir de LIST festgehalen, nämlech d'Weltraumfuerschung.

Zu gudder Lescht wëll ech nach op d'Avis vum Staatsrot an de Beruffskummeren ze schwätze kommen. De Staatsrot hat a sengem éischten Avis eng Opposition formelle ausgeschnit, déi no den Amendementen vum Educationminister, also vum Ministère vum Enseignement supérieur, muss een he soen, dunn awer nees konnt opgehewe ginn.

Souwuel d'Staatsbeamtekummer wéi och d'Salariatskummer hu sech doriwwer erfreet gewisen, dass een zweete Personalvertreider vun de CRPen an de Verwaltungsrot vun den Zentere derbäikënn. Si froe sech allerdéngs, wisou d'Chercheure vun de Fuerschungszentere an Zukunft méi strikt Bedingunge mussen erfüllen, fir vum wëssenschaftleche Congé, dem Congé scientifique, kënnen ze profitéieren. Hirer Meenung no hätt de Gesetzgeber déi méi labber Konditiounen vun de Fuerschungszentere op d'Chercheure vun der Uni solle generaliséieren amplat emgedréit.

Den Avis vun der Handelskummer ass, bis op e puer kleng Remarken, ganz positiv ausgefall. Si begreissen virun allem d'Verännerunge ronderëm d'Governance vun den öffentliche Fuerschungszentere an dee méi einfache Gebrauch vu perséinlechen Date fir d'Zwecker vun der Wëssenschaft. Här President, ech

gesinn, meng Riedezäit ass ofgelaf, ech kommen och zum Schluss. Si bedauert allerdéngs – wuelbemierkt, d'Chambre de Commerce –, dass dëse Gesetzesprojekt d'Recommandatiounen vun der OECD iwwert d'Lëtzebuurger Innovatiounspolitik net consideréiert huet. Genee wéi d'OECD ass d'Chambre de Commerce nämlech der Meenung, dass d'Zesummenaarbecht tëscht de CRPen an der Uni nach méi gefördert misst ginn. Dat nämmelecht gëllt fir déi öffentliche-privat Partnerschaften an der Fuerschung.

Här President, léif alleguer, fir weider Detailer weisen ech op mäi schrëftleche Rapport. Ech soen Iech Merci fir Är Opmierksamkeet a ginn och heimadder schonn den Accord vu menger Fraktioun. Merci.

M. Fernand Etgen, Président | An ech soen dem Rapporteur, dem Här André Bauler, Merci a ginn d'Wuert un den éischten ageschriwwene Riedner, an dat ass déi honorabel Madamm Octavie Modert.

Madamm Modert, Dir hutt d'Wuert.

Discussion générale

Mme Octavie Modert (CSV) | Merci, Här President. Merci dem Rapporteur André Bauler. Dat Gesetz hei bréngt effektiv e puer Ännerungen am Beräich vun der Gouvernance bei den CRPen, an d'CSV hofft, dass et domat zur Stärkung vun der Forschungslandschaft bäidréit, déi jo och weesentlech vun den CSV-Ministère op d'Schinn gesat ginn ass a konditionéiert ginn ass am Ufank.

Mir ginn och eisen Accord do derzou, net awer ouni ze bemerken, dass ech mech eigentlech froen, firwat dat Gesetz hei elo komm ass an net d'Evaluéierung ofgewart ginn ass, déi amgaangen ass respektiv fir déi mir elo virun dräi Deeg eng Convocatioun vun der Chamberskommissioun kritt hunn, wou mir dat géife virgestallt kréien. Eigentlech wär et vläicht logesch gewiescht, dass ofzewarten, fir dat hei mat dran ze integréieren.

Positiv ass hei och, mengen ech, dass soll een ervirhiewen, dass d'Integrated BioBank an den LIH integréiert gëtt. Ech mengen, dass ass eng sennvoll Saach, dass mécht Sënn, fir do och Synergien ze maachen.

Wéi gesot, d'CSV dréit dat hei mat. Merci.

Une voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Modert. An da geet d'Wuert un d'Madamm Francine Closener.

Mme Francine Closener (LSAP) | Jo, villmools Merci, Här President. Aacht Joer ass et, wéi gesot, hier, dass déi öffentliche Fuerschungsinstitutionen zu Lëtzebuerg nei organiséiert goufen, an zanterhier huet sech scho vill gedoen an eiser Landschaft, dofir ass et normal, dass bei der Organisatioun a beim Fonctionnement vun de CRPen nogebessert gëtt. An ech soen dem Rapporteur Merci fir säin ausféierleche Rapport, dee mir et erlaabt, ganz kuerz ze bleiwen.

Ech wollt just drop hiweisen, dass ech et ganz wichteg fannen, dass den Accès zu den Daten hei extreem wichteg fir d'Recherche ass, an et ass gutt, dass dat elo heimadder gereegelt gëtt. Mir begreissen natierlech och, dass elo Personalvertreider an de Verwaltungsreüt vu LIST, LIH a LISER sinn, dass d'Generaldirektiounen gestärkt ginn an och, dass déi Missiounen festgeluecht ginn an de plurinannuelle Konventionen, mat natierlech och der Méiglechkeet ze amendéieren. Ech mengen, mir brauche kloer wëssenschaftlech Ziler, fir déi grouss gesellschaftlech Defie kënnen unzegoen. Mir mussen eis awer och kënnen déi néideg Flexibilitéit ginn, fir op nei Tendenzen an Émbréch a Fuerschung a Wëssenschaft kënnen anzegoen, Stéchwuert hei ënner anerem „artifizell Intelligenz“.

An domadder ginn ech natierlech och den Accord vun der LSAP-Fraktioun zu dësem Projet de loi. Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Closener. An d'Wuert geet weider un d'Madamm Djuna Bernard.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Villmools merci, Här President. Och e grouse Merci un den honorabelen Här Bauler fir dee ganz gudden a komplette Rapport. Mir ginn eisen Accord heizou an ënnersträichen, wéi eis Virriedner och, dass d'Fuerschung zu Lëtzebuerg extreem wäertvoll ass. Se erlaabt eis, evidenzbaséiert Entscheedungen ze huelen a setzt maassgeblech Jalonen iwwert d'Zukunft vun eise Land, andeems mir déi néideg Etüden an déi néideg wëssenschaftlech Recherchen a Fakten iwwer gesellschaftlech Entwécklungen an eise Land hunn. Dat begreisse mir, dass wëlle mer stäerken, an dat maache mir mat dësem Gesetz.

Villmools Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Bernard. An d'Wuert huet elo den honorabelen Här Fred Keup.

M. Fred Keup (ADR) | Merci, Här President. No deem ganz gudden, eloquente Rapport vum Här Bauler kënnen mir am Fong just mat Jo stëmmen, an dat maache mer ganz gär. Ech ginn den Accord vun der ADR fir dëse Projet.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Keup. An da wier et un der Madamm Myriam Cecchetti.

Mme Myriam Cecchetti (déi Lénk) | Merci, Här President. Och mir ginn den Accord zu dësem Projet de loi, an e grouse Merci fir den exzellente schrëftlechen a mündleche Rapport vum Rapporteur. Et ass scho villes gesot ginn. Ech mengen, mir brauche Fuerschung, Fuerschung ass wichteg, an et ass jo och verréckt, wann ee gesäit, wéi vill Kapriolen ee muss maachen, virun allem bei allem, wat d'Protection des données ugeet, wat déi ganz Saach net einfach mécht, wou sech jo och hei wierklech schwéiergedoe ginn ass, fir déi eng Säit Protection-des-données ze respektéieren, an déi aner Säit awer och, dass iwwerhaapt ka gefuerscht ginn an Theeme wéi Kriibs, Autoimmunkrankheeten an esou weider an esou fort, wou mer wierklech hoffen, dass mer do awer weiderkommen. Voilà.

Merci nach eemol, a mir ginn eisen Accord.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Cecchetti. An de leschten ageschriwwene Riedner ass den honorabelen Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Merci dem André Bauler fir de gudden schrëftlechen a mündleche Rapport. Och mir ginn eisen Accord.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Goergen.

D'Regierung huet d'Wuert. Den Här Héichschoul- a Fuerschungsminister Claude Meisch.

Prise de position du Gouvernement

M. Claude Meisch, Ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche | Merci, Här President. Ech wëll mech natierlech all deene Mercien un den André Bauler uschlëssen, dee sécherlech och de Meritt huet, dass en duerch säi schrëftlechen a mündleche Rapport derzou bäigedroen huet, dass hei an deem Haus eng grouss Harmonie herrscht. An dofir wëll ech mech och net weider an déi Diskussiounen elo nach nodréiglech amëschen, fir déi Harmonie net ze stéieren. Villmools Merci.

(Hilarité)

M. Fernand Etgen, Président | Merci dem Héichschoulminister.

Mir kommen dann elo zur Ofstëmmung iwwert de Projet de loi 7996. Den Text steet am Document parlementaire 7996⁹. Ech wollt Iech drop hiweisen, datt am Artikel 12 (3) nach en Trackchange beim Wuert „cinquante“ huet missen ewechgeholl ginn. Mir stëmmen elo iwwer den Text ouni dësen Trackchange of.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 7996 et dispense du second vote constitutionnel

D'Ofstëmmen fänkt un. Mir maachen elo de Vote par procuration. De Vott ass ofgeschloss.

De Projet de loi ass mat 60 Jo-Stëmmen eestëmmeg uegholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt épouse Kemp, MM. Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par Mme Diane Adehm), Léon Gloden (par Mme Nancy Arendt épouse Kemp), Jean-Marie Halsdorf, Mme Martine Hansen, MM. Max Hengel (par M. Laurent Mosar), Aly Kaes (par M. Jean-Marie Halsdorf), Marc Lies (par Mme Octavie Modert), Mme Elisabeth Margue, M. Georges Mischo (par M. Claude Wiseler), Mme Octavie Modert, MM. Laurent Mosar, Gilles Roth, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Serge Wilmes, Claude Wiseler et Michel Wolter ;

MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mme Simone Beissel, MM. Frank Colabianchi, Fernand Etgen, Gusti Graas, Max Hahn, Mme Carole Hartmann, MM. Pim Knaff (par M. André Bauler), Claude Lamberty et Mme Lydia Polfer (par M. Max Hahn) ;

Mme Simone Asselborn-Bintz (par M. Yves Cruchten), M. Dan Biancalana, Mmes Tess Burton, Francine Closener, MM. Yves Cruchten, Mars Di Bartolomeo, Mme Cécile Hemmen, M. Dan Kersch, Mme Lydia Mutsch et M. Carlo Weber ;

Mme Semiray Ahmedova, M. François Benoy, Mmes Djuna Bernard, Stéphanie Empain, Chantal Gary, M. Marc Hansen, Mme Josée Lorsché, M. Charles Margue et Mme Jessie Thill ;

MM. Jeff Engelen, Fernand Kartheiser, Fred Keup et Roy Reding (par M. Fernand Kartheiser) ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen ;

Mmes Myriam Cecchetti et Nathalie Oberweis.

Freet d'Chamber d'Dispens vum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Et ass also esou decidéiert.

11. Résolution de Mme Nathalie Oberweis au sujet de l'appel au Gouvernement français à respecter le droit de manifester et l'État de droit

(Résolution déposée en séance publique n° 43 du 25 avril 2023 – à consulter au compte rendu n° 15/2022-2023 en page 61)

Als leschte Punkt um Ordre du jour kënn d'Resolutioun vun der Madamm Nathalie Oberweis, déi d'Chamber opfuert, en Appell un d'franséisch Regierung ze maache fir de Respekt vum Manifestationsrecht esou wéi vum État de droit.

Madamm Oberweis, als Auteur vun der Resolutioun, wëllt Der nach eppes soen?

Exposé

Mme Nathalie Oberweis (déi Lénk), auteure | Jo merci, Här President, ganz kuerz, well ech se jo eigentlech scho virgestallt hunn. Ech wëllt nach eng Kéier ënnersträichen, dass mer et wichteg fannen,

dass mir als Chamber eis concernéiert spiere par rapport zu deem, wat am Ausland geschitt, par rapport zu deem, wat an eisem Nopeschland geschitt, net just, well et eist Nopeschland ass, mee och, well et en EU-Memberland ass – a schonn eleng dowéinst si mer och concernéiert.

Natierlech gesäit Frankräich sech als Pays des droits de l'homme, wéi si ëmmer erëm gär soen. Mir stellen awer fest, dass an de leschte Joren an elo erëm rezent dës Mënscherechter mat Féiss getruede ginn a Frankräich, a mir sinn immens besuergt iwwert dës Deriven u sech vum Staat, vun der franséischer Regierung, mat wéi vill Gewalt esou e Staat ka virgoen.

Dowéinst maache mir deen Appell un d'franséisch Regierung, dës Deriven och ze condamnieren. Voilà, well mir mengen och, dass een ënner Frënn sech esou Saache muss kënnen soen, well wann een et sech net seet, dat gesi mer jo och bei anere Staaten, da ginn déi Derivé weider. Da mengen déi, déi an der Verantwortung sinn, si kéinte weidermaachen. Dofir ass et immens wichteg, dass mir dee Courage huelen an dat soen, wat muss gesot ginn!

Villmools Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Madamm Oberweis.

Wëllt nach een d'Wuert zu dëser Resolutioun ergräifen? Den Här Yves Cruchten.

Discussion générale

M. Yves Cruchten (LSAP) | Merci, Här President, an ech mengen effektiv, mir sinn alleguerten, wa mer d'Norichte kucken, beonrouegt iwwert deen déiwe Gruef, deen den Ament déi franséisch Gesellschaft spléckt. A mir bedauern och déi, fannen ech, violent Manéier, mat där deen Debat gefouert gëtt.

Ech sinn allerdéngs der Meenung, dass mir zu dësem Moment net déi richteg Plaz sinn, fir esou eng Motioun (veuillez lire: Resolutioun) unzuhuelen. Dir hutt an Ärer Resolutioun och deen een oder aneren erwänt, wou ech mengen, dass et wichteg wär, dass e sech géif drëms këmmen, nämlech déi, déi sech hei an Europa ëm d'Mënscherechter këmmen – notament de Conseil de l'Europe, den Europarat, oder och nach d'Europaparlament –, well dat gëtt dann och deene franséischen Intervenanten d'Geleeënheet, sech derzou ze äusseren, déi se hei bei eis net hätten. An dofir géif ech menge Kollege roden, déi Motioun hei zu dësem Moment net unzuhuelen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Cruchten. Den Här Claude Wiseler.

M. Claude Wiseler (CSV) | Merci, Här President. Ech schlësse mech am Fong de Wierder vum Här Cruchten un. Ech géif et net opportu fannen, wa mir eis haut géifen an déi franséisch Politick amëschen. Ech mengen, d'Schwieregkeet do iwwer ass grouss genuch. Mir stinn absolut hannert der Fräiheet, Grëven a Manifestatiounen ze maachen, just: E Jugement haut iwwer dat ze maachen, wat a Frankräich geschitt, fannen ech net opportu, éischstens. Zweetens fannen ech, datt déi Situatioun, sou, wéi se hei beschriwwen ass an Ärer Motioun (veuillez lire: Resolutioun), och vläicht net der ganzer Situatioun gerecht gëtt, an de Sujet ass ... Wann ee se géif unhuelen, mengen ech, misst een en anescht ugoe wéi just an deene puer Wierder, déi hei gesot ginn, soudatt mir dës Resolutioun op jidde Fall net kënnen matdroen.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Wiseler. Da geet d'Wuert un den Här Marc Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Ech deelen d'Motivatioun vun der Resolutioun, well et

geet mer och net, wéi et a Frankräich de Moment ofleef. Ech ka se awer och net matstëmmen, well se eigentlech eng generell Policegewalt suggeréiert, déi ech awer elo net all dem ganze Policecorps a Frankräich wëll ënnerstellen. Et ass eng schwiereg Situatioun, och fir d'Policebeamten um Terrain. Et ass awer eng politesch Entscheedung, déi derhannert steet, an et géif eigentlech der Chamber oder der Regierung vläicht besser stoen, nach eng Kéier an engem Gespräch mam President Macron – den Här Bettel huet jo awer gutt Relatiounen mat him – vläicht eng Kéier en Hiweis ze maachen, dass dat do eis Suerge mécht. Mee et wär awer déi falsch Plaz elo, esou eng Resolutioun unzuhuelen a virun allem de ganze Policecorps ënner Generalverdacht ze stellen.

Merci.

M. Fernand Etgen, Président | Merci, Här Goergen. Da geet d'Wuert un den Här Fernand Kartheiser.

M. Fernand Kartheiser (ADR) | Här President, villmools merci. Ech wëllt och vläicht e puer Kommentarer maachen, fir d'éischt awer der Madamm Oberweis Merci soen. Ech mengen, et éiert si an d'Kolleege vun deene Lénken, dass se e Sujet opbréngen, deen awer wierklech, mengen ech, vill Leit beweegt an och ville Leit Suerge mécht. Ech mengen, dass ass also a priori e Reflex, deen ee muss begrëssen. Awer politesch wëll ech vläicht e puer Punkten awer soen.

Deen éischten ass, datt mir hei mierken – an d'Madamm Oberweis huet dat och an hirem Text gesot –, datt am Europäesche Parlament d'Fraktiounen vun deene Gréngen a vun de Sozialisten en Text abruecht hunn. Ech huelen also un, dass d'Kolleege Tilly Metz an de Kolleege Marc Angel am Europaparlament dat matënnerstëtzen, während hir Parteien hei wëllen dergéint stëmmen. Ech stellen dat just fest, sou kann et eeben och emol sinn.

Dat Zweet, wat ech wëll soen, ass, datt deen Text, esou luewenswäert an interessant en a priori erschénge kann, awer déi Fro opwerft: Wou a wéi wäit gi mer? Solle mer bei all Demonstratioun a wéi enge Länner am Ausland elo ufänken, esou Texter ze stëmmen? Well leider Gottes wësse mer, datt Gewalt a gewaltvoll Repressioun vun Demonstratiounen keng Ausname sinn op dëser Welt. Se sinn heefeg, se si souguer an Europa heefeg a se si souguer an der Europäescher Unioun leider net onüblich. An déi Fro, déi sech da stellt, wa mer ufänken iwwer Repressioun vu Manifestatiounen ze schwätzen, ass: Maache mir dat elo allkéiers, wann an Holland, an anere Länner ..., wa mer Zeene gesinn, déi eis interpelléieren an eis Suerge maachen? Dofir, mengen ech, muss ee sech ganz gutt iwwerleeën, wat mer géifen initiéieren, wa mer op dese Wee ginn.

Déi drëtt Bemierkung, déi ech wëllt maachen, ass en Ausdrock vu Vertrauen. Frankräich ass eng Demokratie. D'Leit a Frankräich hu politesch a juristesch Méiglechkeeten, fir, mengen ech, dee richteg Wee ze sichen, fir dës Situatioun ze bewäerten, ze redresséieren an op vill Manéieren opzeschaffen. Dofir ass et déi Fro: Wou, a wéi enge Länner, solle mir iwwerhaapt Stellung huelen? Solle mer aner Demokratie beléieren? Ech wëll just dunn erënneren, datt den internationalen Droit, deen eis och liiert, e Grondprinzip huet niewent aneren. An dee Grondprinzip heescht: Netamëschung an déi intern Ugeleeënheete vun anere Staaten. Do gëtt et natierlech Méiglechkeeten, souguer vläicht Obligatiounen, Ausnamen ze maachen, nämlech dann notament, wann déi betreffend Staaten net déi rechtstaatlech Garantië bidden, fir hire Leit Sécherheet an engem akzeptable Mooss kënnen ze garantéieren. Dann, mengen ech, huet een eng mënschlech Verflüchtung